

การศึกษาแนวคิดและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
ระหว่างพุทธศักราช 2515 ถึง พุทธศักราช 2535

นางสาวราไพพรรณ กลุณพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-353-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16908119

A STUDY OF CONCEPTS AND EDUCATIONAL MANAGEMENT AT THE ELEMENTARY
LEVEL OF BANGKOK GOVERNORS BETWEEN B.E. 2515-2535

MISS RAMPAIPAN KRISANAPAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of master of Education
Department of Elementary Education
Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-353-9

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รำไพพรรณ กฤษณพันธ์ : การศึกษาแนวคิดและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครระหว่างพุทธศักราช 2515 ถึงพุทธศักราช 2535 (A STUDY OF CONCEPTS AND EDUCATIONAL MANAGEMENT AT THE ELEMENTARY LEVEL OF BANGKOK GOVERNORS BETWEEN B.E. 2515-2535) อ. ที่ปรึกษา : รศ.ดร.สำลี ทองธิว และ อ.ที่ปรึกษาร่วมศาสตราจารย์สุมน อมรวิวัฒน์ 377 หน้า. ISBN 974-584-353-9

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาแนวคิดและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างพุทธศักราช 2515 ถึง พุทธศักราช 2535 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในช่วง พ.ศ. 2515-2535 ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รวมทั้งผู้รับผิดชอบทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้างแล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ถึงแนวคิดและการจัดการศึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่ละคน

ผลการวิจัยพบว่าแนวคิดและการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในช่วงสมัยที่ 1-4 นายชำนาญ ยุวบูรณ์ นายอรุณ วิสูตรโยธาภิบาล นายศิริ สันตะบุตร และ นายสาย หุตะเจริญ เป็นการจัดการศึกษาในทางเดียวกันคือ จัดเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาของชาติ ในสมัยนายธรรมบุญ เทียนเงิน เริ่มมีนโยบายที่แสดงให้เห็นแนวคิดชัดเจนขึ้นในด้านการบริหาร บุคลากรและงบประมาณ สมัยนายชลอ ธรรมศิริ มีแนวคิดและการจัดการศึกษาสอดคล้องกับ นายเชาวน์วงศ์ สุตลาภา พลเรือเอกเทียม มกรานนท์ และ ดร.อาษา เมฆสวรรค์ คือ มีแนวคิดและการจัดการศึกษาเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในช่วงนั้น และจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส ส่วน สมัยพลตรีจำลอง ศรีเมือง และ ศาสตราจารย์ ร.อ.กฤษฎา อรุณวงษ์ ณ อยุธยา มีแนวคิดและการจัดการศึกษาต่อเนื่องกัน มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาสและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน วัด

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติต *ช. ๒*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *สำลี ทองธิว*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *สุมน อมรวิวัฒน์*

C240730 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD: CONCEPTS/EDUCATIONAL MANAGEMENT AT THE ELEMENTARY LEVEL/BANGKOK GOVERNORS

RUMPAIPAN KRISANAPAN : A STUDY OF CONCEPTS AND EDUCATIONAL MANAGEMENT AT THE ELEMENTARY LEVEL OF BANGKOK GOVERNORS BETWEEN B.E. 2515-2535

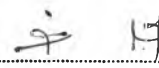
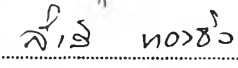
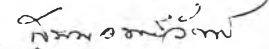
THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SUMLEE THONGTHEW, PH.D. AND THESIS CO-ADVISOR : PROF. SUMON AMORNVIWAT 377 pp. ISBN 974-584-353-9

The purpose of this thesis was to study the concepts and educational management at the elementary level of Bangkok governors between B.E. 2515-2535 by using historical research. This has involved studying and compiling information concerning the educational management at the elementary level of Bangkok governors during B.E. 2515-2535, including the interviews of the Bangkok governors and other responsible personnel in the Bangkok education system by using a non-structured interview form.

The result of this thesis reveals that between B.E. 2515-2535 the concept of the 4 governors (Gov. Chamnan Yuwaboon, Gov. Art Wisootyothapibal, Gov. Siri Santaboot, and Gov. Sai Hutacharoen) was to provide education in line with the management of the National Education Plan.

In the period of Gov. Tamanoon Tiangern, these was a clear policy concerning personnel and financial management. Gov. Chalor Thamasiri's educational management policy was consistet with that of Gov. Chaowas Sudlapa, Gov. Tiem Makaranont, and Gov. Asa Meksawan. Their policy was concerned with solving immediate problems and providing education for underprivileged children. Gov. Chumlong Srimueng and Gov. Krisada Arunwong Na Ayudthaya also continued with this policy. In addition, they encouraged the relationship between families, schools and temples.

ภาควิชา..... ประถมศึกษา
สาขาวิชา..... ประถมศึกษา
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาให้ความช่วยเหลือและแนะนำอย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.สาลี ทองธิว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์ สุมน อมรวิวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร.อุมา สุขคนธมาน รองศาสตราจารย์ รุจิระ สุภรณ์ไพบูลย์ รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชา ประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวิจัยด้วยดีมาตลอด ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 13 ท่าน ซึ่งไม่สามารถกล่าวนามในที่นี้ได้ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้การสัมภาษณ์แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลประกอบจำนวนมาก ผู้วิจัยได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายแผนงาน กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่กองนโยบายและแผนกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่กองประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร ที่ได้อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลเหล่านี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมารดาและพี่ที่เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา รวมทั้งผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน เพื่อน ๆ และพี่ ๆ ทุกคน ที่ให้การสนับสนุนในทุกด้านที่เป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

ราวีไพพรรณ กฤษณพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญแผนภูมิ	จ
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	11
ขอบเขตของการวิจัย	11
ข้อตกลงเบื้องต้น	13
คำจำกัดความ	14
วิธีดำเนินการวิจัย	15
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	19
2. บรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ความเป็นมาของระเบียบการปกครองกรุงเทพมหานคร	21
ความเป็นมาของการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	23
นโยบายทางด้านการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่าง พ.ศ2515-2533	31
สาระสำคัญของนโยบายการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	37

แผนการพัฒนาศึกษาของเทศบาลนครกรุงเทพ	
ปีการศึกษา 2513-2517.....	38
แผนพัฒนาศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1	
(พ.ศ. 2520-2524).....	39
แผนพัฒนาศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2	
(พ.ศ. 2525-2529).....	41
แผนพัฒนาศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3	
(พ.ศ. 2530-2534).....	45
แผนพัฒนาศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4	
(พ.ศ. 2535-2539).....	47
แผนการศึกษาแห่งชาติ	
แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปี พ.ศ. 2503.....	49
แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปี พ.ศ. 2520.....	52
แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปี พ.ศ. 2535.....	56
แผนพัฒนาศึกษาแห่งชาติ	
แผนพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2515-2519).....	61
แผนพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524).....	62
แผนพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525-2529).....	64
แผนพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2530-2534).....	68
แผนพัฒนาศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539).....	76
การจัดการศึกษาท้องถิ่น.....	81
3. การปกครองเศรษฐกิจและสังคม สภาพที่มีผลกระทบต่อแนวคิด	
ทางการศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร.....	85

สมัยที่ 1 นายชำนาญ	ยุวบูรณ์.....	98
สมัยที่ 2 นายอรรถ	วิสูตรโยธาภิบาล.....	101
สมัยที่ 3 นายศิริ	สันตะบุตร.....	103
สมัยที่ 4 นายสาย	หุตะ เจริญ.....	105
สมัยที่ 5 นายธรรมบุญ	เทียนเงิน.....	106
สมัยที่ 6 นาย ชล	ธรรมศิริ.....	109
สมัยที่ 7 นายเชาวน์วัศ	สุดลาภา.....	112
สมัยที่ 8 พลเรือเอกเทียม	มกรานนท์.....	117
สมัยที่ 9 นายอาษา	เมฆสวรรค์.....	118
สมัยที่ 10-11 พลตรีจำลอง	ศรีเมือง.....	124
สมัยที่ 12 ศาสตราจารย์ ร.อ.กฤษณา	อรุณวงษ์ ฅ อุษยา.....	136

4. การศึกษาข้อมูลที่แสดงให้เห็นการจัดการศึกษา

ในระดับประถมศึกษาตามแนวคิดของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร.....		141
สมัยที่ 1 นายชำนาญ	ยุวบูรณ์.....	141
สมัยที่ 2 นายอรรถ	วิสูตรโยธาภิบาล.....	142
สมัยที่ 3 นายศิริ	สันตะบุตร.....	143
สมัยที่ 4 นายสาย	หุตะ เจริญ.....	144
สมัยที่ 5 นายธรรมบุญ	เทียนเงิน.....	144
สมัยที่ 6 นาย ชล	ธรรมศิริ.....	145
สมัยที่ 7 นายเชาวน์วัศ	สุดลาภา.....	147
สมัยที่ 8 พลเรือเอกเทียม	มกรานนท์.....	147
สมัยที่ 9 นายอาษา	เมฆสวรรค์.....	148
สมัยที่ 10-11 พลตรีจำลอง	ศรีเมือง.....	150
สมัยที่ 12 ศาสตราจารย์ ร.อ.กฤษณา	อรุณวงษ์ ฅ อุษยา.....	152

5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	159
บรรณานุกรม.....	186
ภาคผนวก.....	291
ประวัติผู้เขียน.....	377

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงระยะเวลาการจัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานครและแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ.....	7
2. แนวคิดในการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ พ.ศ. 2515 - 2535	179

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. แสดงลำดับที่มาของการจัดการศึกษากรุงเทพมหานคร	24
2. การแบ่งส่วนงานของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร	27
3. การบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	29
4. โครงสร้างและการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด	83
5. โครงสร้างและการจัดการศึกษาของเทศบาล	85
6. โครงสร้างและการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	87